

КАРПАТСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені Августина Волошина

НАУКОВИЙ ВІСНИК

КАРПАТСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
імені Августина Волошина

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 6, 2023

Ужгород – 2023

УДК 001.89 (477.87)

Збірник наукових праць «Науковий вісник Карпатського університету імені Августина Волошина» висвітлює зміст авторських наукових доробків (статей, повідомлень, рецензій) учених, педагогів, дослідників-практиків, докторантів, аспірантів, студентів різних типів закладів освіти за напрямками «Історія», «Право», «Економіка», «Політологія», «Менеджмент», «Педагогіка», «Психологія», «ІТ-технології», «Філософія», ін.

Засновник та видавець: Карпатський університет імені Августина Волошина (рішення Вченої ради КаУ імені Августина Волошина 31 жовтня 2019 року, протокол № 3).

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Віктор БЕДЬ, проф., д-р. богослов. наук, д-р. юрид. наук, єпископ (голова редколегії) / Україна;	Януш КОВАЛЬЧИК, проф., д-р. філософії в галузі політології / Польща;
Михайло БАСАРАБ, проф. кафедри богослов'я, філософії та гуманітарних наук КаУ ім. Августина Волошина, д-р. філософії в галузі історії (відповідальний редактор) / Україна;	Євген НІКОЛЬСЬКИЙ, проф., д-р. філолог. наук, д-р. богослов. наук / Україна;
Олена ШИМКО, проф., д-р. богослов. наук, д-р. філософії в галузі філософії(відповідальний секретар) / Україна;	Юрій ЛАВРЕНТЬЄВ, проф., д-р. юрид. Наук / Україна;
Валерій БЕБИК, проф., д-р. політ. наук / Україна;	Лариса ЛУГОШ, проф., д-р. економ. наук / Україна;
Віктор Вк. БЕДЬ, доц., д-р. філософії в галузі права, д-р. філософії в галузі богослов'я / Україна;	Ольга МАДЯР, доц., д-р. філософії в галузі економіки / Україна;
Юліан БЕДЬ, доц., д-р. філософії в галузі права, д-р. філософії в галузі богослов'я / Україна;	Володимир МАРТИНЕНКО, проф., д-р. наук з держ. управл. / Україна;
Майя АРТЬОМОВА, проф., д-р. філософ. Наук / Україна;	Василь МАЦОЛА, проф., д-р. економ. наук
Антоніна ВЧОРАШНЯ, проф., д-р. пед. наук / Україна;	Наталія МІЩЕНЮК, проф., д-р. психолог. наук / Україна;
Микола ГЕЛЕТЮК, доц. д-р. богослов. Наук / Україна;	Олена ЯРЕМА, проф., д-р. психолог. наук / Україна;
Володимир ГРЕХ, проф., д-р. богослов. наук., д-р. філософії в галузі географічних наук / Україна;	Дмитро ОНУФРІЙ, доц., д-р. юрид. наук / Україна;
Марина ДУБ, проф., д-р. педагог. наук / Україна;	Юрій ОСТАПЕЦЬ, проф., д-р. політ. наук / Україна;
Марія ЖАБЛЯК, проф., д-р. пед. наук / Україна;	Роман ОФІЦІНСЬКИЙ, проф., д-р. іст. наук / Україна;
Андрій КИЧ, проф., д-р. юрид. наук / Україна;	Олексій ПАЙДА, проф., д-р. юрид. Наук / Україна;
Василь КУТ, проф., доктор філософії в галузі технічних наук / Україна	Віктор ПЕТРЕЦЬКИЙ, проф., д-р. філософії в галузі історії / Україна;
	Галина САГАЧ, проф., д-р. пед. наук, д-р. теології / Україна;
	Наталія СІВНИЙ, проф., д-р. психолог. наук / Україна;

Карпатський університет імені Августина Волошина; Редкол.: гол. ред. проф. В. Бедь, відп. ред. проф. М. Басараб, чл.: проф. В. Бебик, проф. Р. Офіцинський, проф. Я. Ковальчик (Польща) та ін. Ужгород, 2023. 300 с.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Карпатського університету імені Августина Волошина 22 грудня 2022 року, протокол № 10.

Реєстрація в міжнародній базі даних періодичних видань: ISSN 2707-3017

(Paris, December 12, 2019. Certificate of ISSN assignment by the ISSN International Centre) Відповідальність за точність і достовірність інформації в журналі несуть виключно автори матеріалів.

© Карпатський університет імені Августина Волошина, 2023
© Редколегія, автори, упорядники статей, 2023

Я.В. Ігнатко. Розвиток бізнесу в умовах війни.....	87
С.М. Семенова. Роль міжнародних стандартів фінансової звітності в сучасних умовах: проблеми та перспективи їх введення	90
Ольга Шпирко, Світлана Семенова. Етапи трансформаційних процедур при переході на МСФЗ	94
Nadiia Kovalenko. Business management in Ukraine during the war	98
Сергій Білобородов. Кризові явища економіки України в умовах війни: проблеми та шляхи подолання	101
Дмитро Гривцов Григорій Галушко. Інфляційні процеси в Україні в сучасних умовах	106
А.С. Кирбиік. Сучасні проблеми надання соціальних послуг в Україні.....	108
Йосип Міня. Короткий огляд психолого-педагогічних аспектів розвитку сучасного молодіжного туризму на Закарпатті	111
Нікіта Попович, Марк Лист. Аспекти грошово-кредитної політики на період воєнного стану.....	119
М.С. Пучок. Фінтех-«пісочниця» як платформа інноваційного розвитку	122
Андрій Рубанік. Благодійництво як перетворена форма сплати податків.....	125

► СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ СИСТЕМИ ПСИХОЛОГІЇ, ПЕДАГОГІКИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Марина Дуб. Особливості психоемоційного стану студентів в період професійного становлення: впровадження тематики європейської інтеграції в освітній процес	133
Євген Суліма. Сучасна онлайн- та офлайн-освіта з позиції бачення філософії освіти	138
Леся Ковальська. Документально-інформаційна комунікація в українському суспільстві: цивілізаційний контекст.....	141
І.Г. Абрамова. Лінгвістична підготовка інокомунікантів: особливості викладання української мови в умовах воєнного стану	146
Марина Бачинська. Духовне виховання української молоді в умовах сучасності	149
Ірина Рула, Юлія Бойко. Організація дистанційного та змішаного навчання здобувачів вищої освіти в умовах воєнного часу	154
Фарина Ю.Р., Лозинська Н.А. Дидактична гра, як засіб виховання безпечної поведінки у дітей дошкільного віку.....	159
Н.А. Несторук. Аспекти організації навчально-виховного процесу в умовах воєнного стану.....	162
О.Б. Столяренко. Історичний нарис розвитку вітчизняної психологічної науки.....	165
Віктор Федорчук. Фасилітація як базова модель успішного проведення тренінгів у закладах вищої освіти	169
Микола Фомич, Людмила ШВЕЦЬ. Методологічні аспекти дослідження психологічної структури професійної діяльності.....	172
Роман Шевчук. Основні принципи надання психологічної допомоги та реабілітації учасникам бойових дій.....	175

ЛІНГВІСТИЧНА ПІДГОТОВКА ІНОКОМУНІКАНТІВ: ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

І.Г. АБРАМОВА

Повномасштабне вторгнення росії на територію України змінило життя українців назавжди. Дії терористичної країни-агресора торкнулися усіх сфер життя, відбилися на якості навчання, зокрема іноземних студентів.

З початком жакливої війни іноземні громадяни змушені були покинути Україну, виїхати до рідних домівок, або в інші країни. Опинившись в різних умовах навчання, вони продовжують здобувати освіту.

Пандемія коронавірусу вже змусила інокомунікантів навчатись дистанційно, але з приходом війни заняття онлайн стали єдиною можливістю отримати знання.

Проте викладання української мови іноземним громадянам в Україні пов'язане з низкою проблемних ситуацій, зокрема, тривогою у зв'язку з постійними сиренами, відсутністю світла й інтернету через постійні обстріли.

Визнаючи, що проблема українсько-російського білінгвізму стала помітною ознакою мовної ситуації, насамперед у Східній Україні, зазначимо, що до початку війни іноземні студенти мали слабку мотивацію у вивченні української мови.

У неформальних комунікативних ситуаціях на території багатьох міст переважало спілкування російською мовою. На вулицях, у магазинах, транспорті, побутовому спілкуванні вживали здебільшого російську, тому вивчення української мови було вкрай складнішим для іноземних студентів, через відсутність відповідного мовного середовища. Сьогодні можна спостерігати патріотичні настрої людей, вони намагаються спілкуватись українською мовою.

Запорізький державний медичний університет відкриває нові можливості іноземним студентам для пізнання і вивчення української мови, культури, історії, літератури. Центр підготовки іноземних громадян, а також кафедра мовної підготовки застосовують у процесі викладання української мови матеріали з українознавства, що допомагає інокомунікантам адаптуватися до нового мовно-культурного середовища.

Враховуючи комунікативні потреби іноземних громадян, починаючи з довузівського етапу навчання, викладачі ретельно підбирають різноманітні тексти, у яких можна познайомитися з досягненнями української науки та культури, а також інших країн, зокрема Марокко, Індії, Екватору, Нігерії тощо.

Студенти мають можливість дізнатися про визначних людей у сфері науки, культури, спорту. Використання таких матеріалів стимулює мотивацію іноземних студентів, посилює інтерес до навчання.

Не можна не погодитись із думкою дослідниці З. Бакум, що «основною метою в навчанні української мови як іноземної є комунікативна, яка визначає увесь навчальний процес, що викликає необхідність реалізації комунікативно-діяльнісного підходу – вивчення мови як засобу спілкування у процесі взаємопов'язаного та цілеспрямованого вдосконалення чотирьох видів мовленнєвої діяльності студентів – аудіювання (слухання-розуміння), читання, говоріння, письма» [1, с. 228].

Аудіювання є важливою складовою мовної діяльності, тому його застосування у системі лінгвістичної підготовки іноземних громадян є вкрай необхідним. «Аудіювання (лат. *audire* – слухати) – рецептивний вид

мовленнєвої діяльності, слухання, смислове сприйняття усного повідомлення. Складається із сприйняття мовної форми і розуміння змісту повідомлення», – зазначає дослідник Ф. Бацевич [2, с. 337].

Навчання аудіюванню у Центрі підготовки іноземних громадян ЗДМУ неможливе без аудіативних умінь і навичок, що є невід’ємним компонентом компетентності інокомунікантів. Особлива увага приділяється виявленню вмінь адекватно сприймати, логічно осмислювати інформацію текстів описового характеру з елементами діалогу навчально-побутової тематики: «Моя родина», «Мій університет», «Мої друзі» тощо.

Спираючись на досвід викладання української мови іноземним громадянам, зазначимо, що постає складна проблема – важко навчити їх правильно говорити по-українськи. Це пояснюється, насамперед, відмінними ознаками фонетичної системи, граматичної будови та лексичного складу української та інших мов, зокрема на характеристиках звуків, форм слів відповідно до орфоепічних та орфографічних літературних норм.

Щоб зробити традиційні заняття цікавими, підвищити ефективність вивчення української мови, викладачі Центру підготовки іноземних громадян, кафедри мовної підготовки ЗДМУ використовують різні інноваційні підходи: репрезентують аудіоматеріали, відеозаписи, рольові ігри, перегляд новин, телепередач, документальних та художніх фільмів українською мовою.

Активізації пізнавальної діяльності інокомунікантів під час вивчення української мови як іноземної сприяє їх участь у різних онлайн-конкурсах, наприклад, конкурсі читців – «Поезія – свобода серця», «Кращий

знавець українських традицій, звичаїв, обрядів».

Особливо ефективними є заняття з української мови, на яких студенти, завдяки онлайн-подорожі, вивчають тему «Запоріжжя, в якому я живу і навчаюсь». Іноземні студенти знайомляться з історією міста, відомими запорізькими пам’ятками.

Варто відзначити, що найбільш складною для сприйняття іноземними студентами є тема «Дієприкметник та дієприслівник як форми дієслова». Як зазначає Л. Губа, «вмотивованість викладача, його бажання надати актуальну і корисну інформацію, оформлену за допомогою лексико-граматичних конструкцій, мотивує студентів до опанування фаховими знаннями через вивчення мови. Тоді навіть такі надскладні теми, як дієприкметник і дієприкметниковий зворот чи складнопідрядні синтаксичні конструкції, будуть актуалізовані у когнітивній діяльності студента» [3, с. 21].

Для кращого засвоєння такого матеріалу викладачі обирають наукові тексти за професійним спрямуванням, а саме: медичним, стоматологічним, фармацевтичним (з використанням дієприкметникових та дієприслівникових форм). Це сприятиме поглибленому вивченню навчального матеріалу і допоможе іноземним громадянам у майбутній професійній діяльності за фахом.

Отже, в умовах воєнного стану викладачі Центру підготовки іноземних громадян та кафедри мовної підготовки ЗДМУ намагаються створити сприятливі умови для вивчення української мови іноземними студентами, для подальшого її використання у сферах громадського життя, у повсякденному спілкуванні, для набуття знань у професійній діяльності.

Джерела:

1. Бакум З. П. Українська мова як іноземна: лінгводидактичні проблеми. Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. Випуск 5, 2010. С. 226-232.

2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. К. : ВЦ «Академія», 2009. 376 с.
3. Губа Л. Проблеми мотивації іноземних студентів на заняттях з української мови. Актуальні проблеми навчання іноземних студентів. Матеріали XXII Всеукраїнської науково-практичної конференції. Дніпро, 2020. С. 20-22.

**ЛІНГВІСТИЧНА ПІДГОТОВКА ІНОКОМУНІКАНТІВ: ОСОБЛИВОСТІ
ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Абрамова І.Г., кандидат філологічних наук, доцент Центру підготовки іноземних громадян Запорізький державний медичний університет